

مه‌رگی دۆگما

نووسینی: مونه‌یه‌د مه‌حمود(کاردۆ)

Kardo_van@yahoo.ca

له‌یه‌کیک له‌ ژماره‌کانی ئەم گۆشه‌یه‌دا نووسینیکم له‌سه‌ر دۆگما 95 بلاو کردوه له‌ویدا هه‌ندیك باری سه‌رنج ده‌خه‌مه‌ روو هه‌روه‌ها له‌گه‌ل ئەوه‌ی ریزیك له‌مه‌ر ئەو دهره‌ینه‌رانه‌دا ده‌نویتم كه‌ خۆیان به‌و مانیفیسته‌وه‌ گری‌ ده‌دن كه‌ دامه‌زێنه‌رانی ئەم ته‌جره‌به‌یه‌ هاویشته‌ویانه‌ته‌ده‌روه‌ه. له‌گه‌ل ئەوه‌شدا ره‌خنه‌ی خۆم له‌ زۆریه‌ی زۆری ئەو ده‌ خاڵه‌ خستۆته‌ روو كه‌ مانیفیستی ئەم ته‌جره‌به‌یه‌ پێك دێن. من نه‌گه‌ر چی ئەم دهره‌ینه‌رانه‌ به‌ كه‌سی جیدی و مولته‌زیم نه‌زانم و ریز له‌وه‌ولانه‌ ده‌گرم كه‌ ئەمان بۆ جیا کردنه‌وه‌ی سینه‌مای مولته‌زیم و ئامانجدار(ه‌ادف)داویانه‌ به‌لام له‌ هه‌مان كاتیشدا پێم وایه‌ خۆ به‌ستنه‌وه‌ به‌و مانیفیسته‌وه‌ زنجیریكه‌ به‌ ده‌ست و پێوه‌ندی داھینانه‌وه‌و په‌تیکه‌ هه‌ناسه‌ له‌ روحی تازه‌كاریدا ده‌برئ و قه‌یدو به‌ندیكه‌ وا ده‌كات دهره‌ینه‌ر له‌ بازنه‌یه‌کی بچووكدا تواناییه‌كانی به‌ خه‌رج بدات. هه‌ر له‌م گۆشه‌یه‌دا ئیشاره‌تم به‌ فلیمی (سه‌ماكه‌ریك له‌ تاریكیدا) كه‌ جان قۆن ترایه‌ر خاوه‌نی بیروكهی دۆگما 95 و یه‌کیك له‌ دامه‌زێنه‌ره‌كانی ده‌ری هیناوه‌و له‌ زۆر شویندا پابه‌ند نه‌بووه‌ به‌ جی به‌ جی كردنی هه‌ندیك له‌ خاڵه‌كانی ئەو مانیفیسته‌. بۆ ئەوه‌ چوو بووم كه‌ شكاندنی ئەو خاڵه‌وه‌ جی به‌ جی نه‌کردنیان له‌لایه‌ن ترایه‌ره‌وه‌ بۆ خۆی ده‌لیلی نه‌هاتنه‌وه‌ی ئەو مانیفیسته‌یه‌ له‌گه‌ل تواناییه‌ داھینه‌ره‌كانی ئەودا. ئەو واته‌ ترایه‌ر بۆ گه‌یاندنی ئەو بیروكانه‌ی كه‌ ده‌یه‌وئ وه‌كو خۆی و به‌ ئەمانه‌ته‌وه‌ بیگه‌یه‌نیت به‌ بینه‌ر بئ ئەوه‌ی بینه‌ر ته‌فسیریکی جیاوازی بۆ بكات. ناچار ده‌بیتم ئەو ته‌وه‌قانه‌ له‌ ده‌ستی خۆی بکاته‌وه‌ كه‌ جوولانه‌وه‌ی سنووردار ده‌كهن. زۆر به‌سه‌ر ئەو به‌سه‌ی مندا تینه‌ په‌ریوه‌ ئەوه‌تا دهره‌ینه‌ری دانیماریکی تۆماس قینته‌ر بی‌رگ هاوری و هاویری ترایه‌ر له‌ فلیمیکدا به‌ ناوینشانی(نازیزم ویندی) كه‌ تازه‌ترین فلیمی ره‌وتی دۆگما 95 ه‌ گورزیکێ كوشنده‌ی تر له‌ جه‌سته‌ی نیوه‌ روحی ئەو ته‌جره‌به‌یه‌ ده‌دات. وه‌ نه‌بیتم ئەم جاره‌یان ترایه‌ر ته‌ماشاجی بیتم به‌لكو ئەم جاره‌ش و له‌م پشت كردنه‌ش له‌ مانیفیستی دۆگما ده‌وریکی سه‌ره‌کی ده‌بینیت. چونكه‌ سیناریوی ئەم فلیمه‌ له‌ نووسینی ترایه‌ره‌. ئەم فلیمه‌ به‌ ئاشکه‌را جه‌وت خاڵ له‌و ده‌ خاڵه‌ تێك ده‌شکینیت كه‌ مانیفیستی دۆگما پێك ده‌هینن له‌وانه‌:

1- به‌كار هینانی دیکوری ده‌ست کردو وینه‌ نه‌گرتن له‌ شوینی راسته‌قینه‌ی رووداوه‌کان

2- پشت نه‌به‌ستن به‌ کامیرای سه‌ر شان و به‌كار هینانی ستاندو دۆلی و چه‌ند كه‌ره‌سته‌یه‌کی تر.

3- دانانی مۆسیقا له‌ کاتی مۆنتاژدا، كه‌ به‌ پێی یه‌کیك له‌ خاڵه‌كانی ئەو مانیفیسته‌ مۆسیقا نه‌بیتم زیندوو بیتم و له‌ کاتی وینه‌گرتندا راسته‌وخۆ له‌لایه‌ن كه‌سایه‌تییه‌كانه‌وه‌ ئی بدریت.

4- به‌كارهینانی سه‌رچاوه‌کانی رووناکی، ئەمه‌ش له‌ مانیفیسته‌كه‌دا قه‌ده‌غه‌ كراوه‌.

5- یه‌کیکی تر له‌ خاڵه‌كانی مانیفیست ئەوه‌یه‌ كه‌ فلیمه‌کانی دۆگما نه‌بیتم خاڵی بن له‌و دیمه‌نانه‌ی كه‌ توندو تیژی ده‌نویتم. به‌لام له‌م فلیمه‌دا كه‌ بابته‌كه‌ی به‌كارهینانی چه‌ك و مامه‌له‌ كردن و تیروانیی كۆمه‌لگای ئەمريکایه‌ له‌ته‌كیدا، تژییه‌ له‌ توندو تیژی.

6- ده‌ست بردن بۆ ئسلوبی به‌كارهینانی بیژهر لادانیکی تره‌ له‌ مانیفیست كه‌ تیایدا هاتوو ده‌نگ ده‌بیتم راسته‌وخۆ ریکۆرد بکریتم و هه‌ر زیاده‌ کارییه‌ك له‌ کاتی مۆنتاژدا قه‌ده‌غه‌ ده‌كات.

7- له‌ کۆتایی فلیمه‌كه‌دا ناوی دهره‌ینه‌ره‌كه‌ هاتوو. ئەمه‌ش هه‌ر دژ به‌ خاڵیکی تری مانیفیسته‌كه‌یه‌ كه‌ نووسینی ناوی دهره‌ینه‌ر قه‌ده‌غه‌ ده‌كات.

به‌م جوړه‌ ترایه‌رو قینته‌رییگ په‌رده‌ی ئەو شانویه‌ داده‌ده‌نه‌وه‌ كه‌ نه‌یان توانی ببن به‌ نه‌كته‌ریکی چالاك له‌ رووبه‌ره‌كه‌یدا. دۆگما ده‌بوایه‌ ئەو خۆره‌ بوایه‌ كه‌ واقعیته‌ به‌سه‌ر فلیمه‌كاندا په‌خش ده‌كاتوه‌ به‌لام ئەو زیاده‌ره‌وییانه‌ی كه‌ به‌ ناوی سه‌پاندنی واقعیته‌ به‌سه‌ر فلیمه‌كاندا په‌یره‌وی ده‌كرا، خۆی دۆخیکی له‌ ناواقعیته‌ هینابوووه‌ گۆرئ. ئەو (نه‌بی)یانه‌ی كه‌ له‌ مانیفیسته‌كه‌دا هاتوو له‌گه‌ل (نابی)یه‌ك روو به‌ روو بووه‌وه‌ كه‌ له‌ هه‌ناوی ئەو تواناییه‌ شاراوانه‌دا خه‌وتبوو كه‌ له‌ ترایه‌رو هاویره‌كانیدا هه‌بوو. ئەتوانین فلیمی (نازیزم ویندی) به‌ مه‌رگی دۆگما 95 بزانی. به‌لام مه‌رگیك ده‌كریت ترایه‌رو هاویره‌كانی شانازی پێوه‌ بکه‌ن چونكه‌ ئەوان به‌ مه‌به‌ستی به‌خشینی ژیان به‌ سینه‌ما دۆگمایان داھیناوه‌وه‌ هه‌ر له‌و پیناوه‌شدا دۆگمایان کرد به‌ قوربانی.